

Nr 599

Av herr **Hanson, Per-Olof, m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 54, angående reformering av den obligatoriska skolan m. m.*

(Lika lydande med motion nr 730 i Andra kammaren)

Enligt skolberedningens betänkande som ligger till grund för Kungl. Maj:ts proposition nr 54/1962 skall statsbidrag i vissa fall och under vissa förhållanden kunna utgå till privata skolor efter Kungl. Maj:ts och eventuellt riksdagens prövning.

I nämnda proposition uppställer föredragande statsrådet vissa förutsättningar för de privata skolorna, bl. a. att den undervisning de meddelar skall till art, omfattning och allmän inriktning väsentligen motsvara den obligatoriska skolans.

Vad gäller frågan om statsbidrag till sådana skolor framhålles beträffande privat externat bl. a. att som skäl för sådant bidrag skall anses att skolan är avsedd för en minoritet. Vidare att det kan gälla barn till här i landet verksamma utländska föräldrar.

I Stockholm drives två skolor, vilka var för sig torde väl svara mot de krav som ställs för att en privat skola skall kunna erhålla statsbidrag. Det gäller den i anknytning till mosaiska församlingen drivna Hillelskolan och S:t Eriks katolska skola till vilken även finns knutet ett internat.

Hillelskolan är en 6-klassig judisk folkskola, vilken grundades år 1955 och vars elever utgöres av barn till mosaiska trosbekännare, som önskar ge sina barn en möjlighet att erhålla en grundligare religionsundervisning än vad som kan uppnås under några korta timmar på eftermiddagen efter en ansträngande skolgång.

Skolan har alltsedan sin tillkomst följt den läroplan, som fastställts för Stockholms folkskolor, med den skillnaden att i stället för ämnet kristendom läses judendom med hebreiska. Skolan är öppen för alla — oavsett konfession — som önskar sådan undervisning. Skolan står under skoldirektionens inspektion och överinseende. Den åtnjuter kommunalt bidrag i form av läroböcker och materiel samt ersättning för skolmåltider. I övrigt finansieras verksamheten genom terminsavgifter, bidrag från fonder, mosaiska församlingen och med privata medel.

Visst driftbidrag utgår för närvarande från mosaiska församlingens internationella fonder för flyktingars judiska fostran, vilka beräknas vara uttömda 1963/1964, varför bidrag från stat och kommun är av utslagsgivande betydelse för skolans framtid.

Under läsåret 1960/1961 undervisades vid skolan sammanlagt 134 elever.

Avsikten är att inom skolan kunna bereda plats även åt barn från landsorten som i så fall skall inackorderas i privatfamiljer.

S:t Eriks katolska skola leder sina anor tillbaka ända till 1795. I sin nuvarande form följer den liksom Hillelskolan den svenska folkskolans läroplaner utom vad gäller kristendomsundervisningen.

Även denna skola står under tillsyn av Stockholms skoldirektion och åtnjuter bidrag till läroböcker, undervisningsmateriel, skolmåltider och läkarvård m. m.

Till skolan är knutet ett internat beläget i Nacka. Detta har haft karaktären av s. k. enskilt skolhem men enligt den år 1961 ikraftträdde barnavårdslagen får icke vidare »enskilt skolhem» förekomma, varför internatet inte längre torde tillhöra någon lagligt godkänd hemtyp. Endast som »skolhem» kan emellertid internatet fylla sin uppgift, och dess legala ställning torde nu bli beroende på om statsbidrag beviljas skolan. Sker detta får internatet automatiskt karaktären av »skolhem».

S:t Eriks katolska skola har för närvarande 110 elever, vilket är maximum inom nuvarande skollokaler. Inga elevavgifter utgår. Lokalerna ägs av katolska församlingen. I mycket blygsam omfattning står kollektmedel till förfogande för vissa utgifters bestridande.

Av eleverna är f. n. ett 40-tal flyktingbarn och andra är barn till utlänningar som arbetar här i landet.

För båda skolorna gäller att elevernas föräldrar i betydande omfattning utgöres av utländska medborgare vilka kommit hit såsom flyktingar. De representerar en rad olika nationaliteter. För närvarande är sålunda över tiotalet nationer företrädade vid den katolska skolan.

Enligt samstämmiga uppgifter från företrädare för båda skolorna har det visat sig att den religionsundervisning som kunnat ske efter den ordinarie skoltiden för mosaiska respektive katolska trosbekännarnes barn, vilka befriats från undervisning i kristendom vid den svenska folkskolan, medfört svåra påfrestningar för barnen. Särskilt på lågstadiet och mellanstadiet leder denna »efterläsning» lätt till fysisk och psykisk överbelastning varjämte den gör starkt intrång på barnens fritid samt påverkar läxläsningen ogynnsamt. Starka pedagogiska skäl talar därför för att elever som befrias från kristendomsundervisningen i de allmänna skolorna i stället skall kunna erhålla religionsundervisning inom ramen för ordinarie skoltid vid de skolor varom här är fråga.

De mosaiska församlingarna i Sverige omfattar alltsedan krigsslutet ett stort antal familjer, där ena eller båda föräldrarna vuxit upp utomlands i en miljö som är helt väsensskild från den svenska. Dessutom har de flesta av dem under sin ungdom upplevat krigets och nazismens fasor i koncentra-

tionsläger, i gömställen och på annat sätt. Barnen ur dessa familjer är givetvis särskilt ömtåliga, och endast en lärarkår och en kamratkrets med uppmärksamhet på dessa barns miljösvårigheter torde kunna hjälpa dem till en lycklig anpassning till det svenska samhället.

En i vissa avseenden likartad psykologisk situation råder även i betydande omfattning när det gäller den katolska skolans elever.

Med hänsyn till den ömtåliga situation i vilken många av dessa skolors elever befinner sig är det av synnerlig betydelse för deras utveckling till harmoniska människor med en god anpassning till svenska samhällsförhållanden att den särskilda miljö, som ifrågavarande skolor präglas av, även i framtiden kan erbjudas. De goda pedagogiska och mänskliga resultaten av dessa skolors verksamhet visar att statligt bidrag vore välmotiverat.

Det bör nämnas att skolor motsvarande Hillelskolan och S:t Eriks katolska skola åtnjuter statsbidrag till betydande belopp i de flesta västeuropeiska och delvis även östeuropeiska länder. I Danmark utgår bidrag med allmänna medel till ca 80 procent, i England med ca 95 procent och i Nederländerna med nära 100 procent.

Stockholms stads skoldirektion har tillstyrkt statsbidrag till båda skolorna.

Med stöd av det anförda hemställes,

att statsbidrag skall kunna utgå även till konfessionella skolor som i övrigt i allt väsentligt uppfyller fordringarna för den undervisning som meddelas inom det allmänna skolväsendet.

Stockholm den 23 mars 1962

Per-Olof Hanson

Fridolf Wirmark

Blenda Ljungberg

Nr 600

Av herr Hedström m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 54, angående reformering av den obligatoriska skolan m. m.

(Lika lydande med motion nr 732 i Andra kammaren)

Stockholm den 23 mars 1962

Uno Hedström

Thure Dahlberg

E. Hj. Nyström
